

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

September 1970

Nr. 167 – 29. årgang

Ved årsmødebesøget i Holckenhavns riddersal fremviste lensbaron *Ejler Holck* et etui med to duelpistoler fra ca. 1700

**Medlemsblad
for
Dansk Slægtsgaardsforening**

Redaktion:

Ib Paulsen
Carit Etlarsvej 32, 5000 Odense.
Telefon (09) 12 72 71

Artikler og billeder, læserbreve,
juridiske spørgsmål og øvrige med-
delelser til »Slægtsgaarden«
sendes til agronom Hans Balle,
Hybenvej 27, 5260 Hjallesø

Redaktionen forbeholder sig ret til at
forkorte artikler og breve,
som ønskes optaget i bladet.

Eftertryk efter ophavsretslovens be-
stemmelser.

☆

Annoncøekspedition:

Agronom Hans Balle,
Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.
Tlf. (09) 12 94 73
(træffes bedst mandage og fredage
kl. 9-13).

Alle henvendelser om annoncer
rettes til annoncøekspeditionen.

☆

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense.

☆

Distribution:

Klæger over udeblivelse eller
forsinkelse af bladet rettes
til postvæsenet.

Henvendelse om ældre numre
eller supplementnumre og
bilagsblade af »Slægtsgaarden« sker
til annoncøekspeditionen.

Dansk Slægtsgaardsforening

Oprettet 5. juli 1941

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer Chr. R. Christensen, MF (R), Kaare-
gaard, Badstrup, 5484 Uggerslev.
Tlf. (09) 85 11 49.

NÆSTFORMAND: Gårdejer Einer Petersen, Kikhavn, 3390 Hunde-
sted.

Tlf. (03) 33 71 49.

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet.

Tlf. (048) – 4 62 03.

Sognefoged, gårdejer Holger Grøntved, Mygdal, 9800 Hjørring.

Tlf. Uggerby (08) – 91 – 231.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5360 Kølstrup.

Tlf. (09) 39 13 17.

Hofjægmester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560 Arup.

Tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9–10).

Gårdejer H. Chr. Flytkjær, Rindom, 6950 Ringkøbing.

Tlf. (07) 32 03 72.

Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870 Ølgod.

Tlf. (05) 24 30 20.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling.

Tlf. Oddense (07) – 51 – 11.

Gårdejer Harald Poulsen, Aspegård, 3752 Østerlars.

Tlf. Østerlars (03) – 998 – 30x.

Sognefoged, gårdejer N. Sehested Knudsen, Holmstol, 8883 Gjern.

Tlf. Gjern (06) – 87 41 11 – 19.

Sognefoged, gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup.

Tlf. (06) 41 29 88 – 87.

Sognefoged, gårdejer Holger Buch Juul, Jægergaarden, Høllund,

7100 Vejle. Tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Erik Strange, Øverup, 4800 Nykøbing F.

Tlf. (03) 83 91 12.

Gårdejer Henry Hansen, (R), »Engbogaard«, Gerdrup, 4700

Næstved. Tlf. (03) 739 Rislev 9.

(De tre førstnævnte udgør landsbestyrelsens forretningsudvalg).

Udvalgsformænd:

Slægtsgaardsarkivet: Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870
Ølgod. – Tlf. (05) 24 30 20.

Bladudvalget: Hofjægmester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560
Arup. – Tlf. (09) 43 10 91. (Helst kl. 9–10).

Sekretariat og konsulent:

Agronom H. Balle, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.

Tlf. (09) 12 94 73 (Træffes bedst mandage og fredage kl. 9–13).

Kassererkontor og medlemsforhold

Fru Inger Hansen, Risbro 23, 2650 Hvidovre.

Tlf. (01) 78 31 54. (Helst før kl. 8).

Postgironummer 8 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: Birketinget 6 A.III. 2300 – København S.

Tlf. (01) 58 76 02.

Leder: Arkivar P. K. Hofmansen.

(Træffes på arkivet tirsdag og onsdag kl. 14–17).

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Rosenvængets Sidealle 8, 2100,
København Ø. – Tlf. Øbro (01) 92 – 30 og Øbro (01) 92 – 5000.

Øer, der affolkes

KULTURMINISTERIET har foretaget en undersøgelse af forholdene på 65 af Danmarks mindre øer og er kommet til det ikke overraskende resultat, at øerne affolkes med rivende hast.

Man kan nævne et par typiske eksempler. *Baagø* ved Assens havde i 1940 210 indbyggere, i 1968 90. *Endelave* havde i sin glanstid ved århundredskiftet 675 indbyggere og i 1968 286, og samtidig viser prognoserne, at indbyggertallet vil dale endnu voldsommere i det nye årti.

Skolerne står mere eller mindre tomme, og undervisningen kan ganske givet ikke være på højde med, hvad man kan byde på i de større samfund. Derfor flytter forældrene i hobetal. Ungdommen øjner ikke samme fremtidschancer i de små samfund som i de større og derfor forsvinder den i endnu voldsommere tempo end fra de almindelige landsbysamfund.

Man må beklage denne udvikling, for Danmark ejer en kultur- og naturskat i de mange øer, som kun få lande har magen til. Kun det græske arkipelag kan vel i virkeligheden stå mål dermed her i Europa, men værdien mister sin glans, hvis affolkningen fortsættes til den bitre ende.

Spørgsmålet er jo så, om udviklingen kan standses eller endda vendes. Og her er der i virkeligheden kun tale om det ene trylleord: *Turisme*. Den kan redde meget. Men forudsætningen herfor er, at forbindelserne er i orden. Der skal bygges broer og veje, oprettes færgeruter, anlægges havne for de mange lystbåde og i nogen måde endda anlægges flyvepladser.

Skal øernes befolkning reddes bliver det nødvendigt at gribe til effektive midler. Og det skulle den gerne, for det nytter jo for lidt at have de skønneste naturreservater, hvis ingen kan have glæde af dem eller får dem at se.

Vore øers fremtid står på dagsordenen, og det er høje tid, man drøfter deres forhold og deres befolkningsskæbne virkelig igennem.

C.R.C.

Niels Slemming

DANSK SLÆGTSGAARDFORENING'S gode og trofaste medlem siden 1945 og næstformand fra 1953 til 1968 *Niels Slemming* døde pludselig i sit hjem i Rønne den 17. juni og blev begravet på Hammelev kirkegård den 20. juni.

Ved Slemmings død har foreningen mistet en af sine ihærdige og trofaste pionerer fra dens før-

ste vanskelige år, thi få har som han arbejdet og virket for at skaffe medlemmer rundt om i Jylland, og det ikke mindst i Randers amt, hvor han havde sit hjem og sin gerning. I foreningens bestyrelse var han den gode og solide medarbejder, der uden at skele til nogen af siderne støt og rolig fremsatte sine meninger om de foreliggende problemer, og man lyttede altid gerne til hans vel gennemtænkte råd og forslag. Han var den stoute

bonde, der vidste, hvor han stod og ikke lod sig rokke fra det, han af ærlig overbevisning mente var det rigtige, men samtidig bevirkede hans formidlende, jyske lune, at han overalt vandt sig venner, der kom til at holde af ham, når de lærte ham ret at kende.

Deltagerne i Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde på Nyborg Strand 7. og 8. juni havde den glæde at møde Slemming vel oplagt som altid og fyldt med godsind og humør overfor alle. Ingen tænkte da på, at han 14 dage senere skulle komme til at ligge i sin grav. Næppe var budskabet om foreningens første formand Jørgen Petersens død på årsmødet sidste dag kommet, før meddelelsen om at Slemming, Jørgen Petersens gode ven gennem mange år, også var gået bort. En hjerneblødning om formiddagen den 17. juni endte hans liv hen under aften i hans og hans hustru Kirstines hjem i Rønne, hvortil de var flyttet, efter at de i 1960 havde afstået Fogedgården i Hammelev til sønnen, Henry Slemming.

Slemming var født i denne gård 9. november 1887 som søn af gårdmand, senere sognefoged og lægdsmand, Søren Christian Nielsen Slemming og hustru Mariane Mikkelsen, og efter at han i 1912 havde ægtet Kirstine Skaarup fra Albøge, boede han og hans hustru forskellige steder, inden de i 1926 overtog Slemmings gamle slægtshjem i Hammelev, som han i 1946 gav navnet Fogedgård. I 1935 blev han udnævnt til sognefoged og røgtede denne gerning til 1949, da han efter eget ønske nedlagde dette hverv for bedre at kunne få tid til at virke som Hypoteksforeningsrepræsentant og talsmand for Dansk Slægtsgaardsforening.

Gården i Hammelev kom i slægtens besiddelse

29. januar 1717, da Slemmings 2-tipoldefader, »veltjent Rytter« Henrich Frich fik fæstebrev på samme, der da lå under Katholm gods, men i 1688 havde hørt til kronens ryttergods. Henrich Frichs hustru, Anne Terchelsdatter, var af gammel Hammelevslægt fra en anden gård i byen. I 1802 giftede dette ægtepars sønndatter Anna (Margrethe) Jensdatter sig med Niels Sørensen (bager) fra Voldby, der samme år købte gården i Hammelev til selveje af major, kammerherre Mathias P. O. Rosenørn til Katholm. Niels Bager og Anna Jensdatters datterdatter, Mariane Mikkelsen, blev i sit ægteskab med Søren C. N. Slemming fra Emmelev i Rimsø sogn moder til Niels Slemming, der med sin hustru og sine børn kom til at udgøre 6. generation af slægten i den gamle gård, hvor man i 1967 fejrede 250-årsdagen for slægtens besiddelse af samme. Slemming var dybt interesseret i sit sogn, sin gård og sin slægts historie, og denne interesse forbandt han med et idealistisk arbejde i Dansk Slægtsgaardsforening, for gennem denne at være med til at bevare de minderige slægtshjem i slægtens eje til gavn for landet i en tid, hvor der på så mange måder bliver kastet vrag på de gamle, prøvede livsværdier. Hans djærve ord og uskrømtede venlighed vil blive savnet af alle, der kendte ham som den trofaste medarbejder og gode ven, han altid var.

Æret være hans minde!

P. K. H.

Besøg på Femern

Amtskredsbestyrelsen for Sorø og Præstø gl. amter havde i år arrangeret sommerudflugt lørdag den 15. august.

Turen gik til Femern med bus fra Ringsted, Næstved og Vordingborg.

Det blev en fin dag for de 109 deltagere i udflugten.

Solen skinnede fra en klar himmel, og da alle var samlet fra Midt- og Sydsjælland i Vordingborg, herskede den bedste stemning i busserne. Mange gamle kendinge mødtes og fik tiden over Lolland-Falster og Femernsund til at gå med at drøfte gamle minder. På øen besøgte man den særprægede by Burg. – Senere, under ledelse af *Jørgen Wolff*, Rødby, sås en af øens slægtsgårde i Mecklendorff.

Hos familien *Frits Nackesprang* var modtagelsen hjertelig, og det smukke hjem med mange kostbare ting blev beundret. Man blev budt et traktement og ejeren gav mange oplysninger.

Derfra kørtes til Langkirchen, hvor kirken blev vist frem af Femerns lokalhistoriker, *Peter Wiepert*, som på dansk førte deltagerne ind i øens historie og viste de mange klenodier i kirken.

Iøvrigt havde man lejlighed til at se på høstarbejdet, som var i fuld gang, fordi man har store arealer med vinterbyg.

Ved 17,30 tiden var der samling ved det moderne badebad syd for Burg by. Her serveredes middagen.

Der var stor tilfredshed med dagens forløb.

jp.

Vindinge Søgaard

Under årsmødebesøget på Vindinge Søgaard fortalte arkivar *P. K. Hofmansen* bl. a. følgende om denne slægtsgårds historie:

Vindinge bys jorder blev udskiftet i 1799. Før den tid boede gårdmand Laurits Andersen med sin hustru og sine børn inde i landsbyen. Ved udskiftningen blev der tillagt hans gård de markarealer, der nu hører under Vindinge Søgaard, som vi i dag har den glæde at måtte få lov til at besøge.

Umiddelbart efter udskiftningen blev gården, der var fæstegård under godset Juelsberg, udflyttet hertil, og på grund af dens beliggenhed her ved Hjulby Sø, fik den i daglig tale snart navnet Vindinge Søgaard.

Da Laurits Andersen udflyttede gården, var han ca. 52 år gammel, og det blev sønnen Anders Lauritsen, som af daværende stamhusbesidder Knud Frederik Juel på Juelsberg fik arvefæstet efter sin far.

Det var netop på den tid, da Danmarks finanser gik neden om og hjem ved statsbankerotten 1813, og man blev nødt til at oprette en ny bank – den såkaldte rigsbank.

Grundfonden for denne bank blev fremskaffet ved at lægge en éngangsskat på 6 % på al ejendomsværdi i landet, og denne bankhæftelse skulle da yde den fornødne sikkerhed for de sedler – rigsbanksedler –, som Rigsbanken udstedte. Det varede dog ikke længe, før statsmagten forgreb sig på Rigsbankens grundfond, og de ny rigsbanksedlers omløbsværdi mod sølv raslede ned. – Først til $\frac{1}{10}$ og senere til $\frac{1}{4}$ af deres pålydende værdi – den såkaldte navneværdi.

Grundet på rigsbanksedlernes ringe omløbsværdi stiftede de mindre forsigtige landmænd i de år stor gæld i navneværdi, men på grund af de gode afsætningsmuligheder på verdensmarkedet for landbrugsvarer kunne svindelen med de ringeagtede papirsedler opretholdes helt til 1818, da afsætningsmulighederne for landbrugets produkter efter afslutningen af de store krige i århundredets begyndelse pludselig ebbede ud.

Rigsbanksedlernes navneværdi nærmede sig sølvværdien i løbet af ganske kort tid, og den

store gæld, som tusinder af landmænd havde stiftet i sedlernes navneværdi, da denne var 10–14 gange så stor som sølvværdien, blev umulig at bære.

Offentlige auktioner hørte i 1820'erne til dagens orden – eller uorden – og efterlod jammer og elendighed for de mange familier, der måtte forlade deres gårde, da de ikke kunne klare deres økonomiske forpligtelser længere.

I denne malstrøm blev den 40-årige Anders Lauritsen her på Vindinge Søgaard revet med. Han måtte forlade gården, og fæstet gik over til en Mads Jensen, der havde gården til sin død 1829.

Hans enke Maren Thomasdatter beholdt gården og drev den ved hjælp af bestyrere. Blandt disse var Peder Hansen, en gårdmandssøn fra Rosilde hernede ved Vindinge by, og det blev ham, som fik gården efter Maren Thomasdatter ca. 1841. Hun var da ca. 64 år gammel og blev boende som aftægtskone i gården til sin død, som først indtraf 19 år senere.

Da Peder Hansen i 1841 overtog gården, var han ca. 35 år gammel. Han var gift med en pige fra Nyborg landsogn og blev i daglig tale kaldt Peder Sømand. Denne betegnelse hentyder sikkert til, at han i sine yngre år havde faret til søs, hvilket ikke var noget usædvanligt for egnens bondekarle på den tid.

På Rosilde Højgaards loft fandt man således for nogle år siden et billede af grønlandsfareren »Emanuel Engelen« af Frederikshavn, som Lars Jørgensens svigerfader havde sejlet med i 1848, og flere andre her fra sognet ved man også har faret til søs i sejskibenes store periode i forrige århundrede.

Peder Hansen eller Peder Sømand havde gården her til 1875, da den blev købt af prokurator Clausen i Nyborg, som med sin familie flyttede herud ca. 1878–1879. 10 år efter – altså i 1889 – skete der det, at gården brændte, og på samme tid blev den købt af Lars Christiansen på Ærenlund i Ryslinge sogn, der i sit ægteskab med Caroline Marie Andersen fra Orte Mølle i Ollerup sogn, er bedstefar til vor værtinde frk. Else Christiansen. Gården har således været i slægtens besiddelse i rundt regnet 80 år.

Lars Christiansen var født i Ryslinge (2/8) 1844 som søn af gårdejer Christian Rasmussen, der i perioden 1861–1866 var folketingsmand for Sønderbrobykredsen, og 1866–1870 landstingsmand for 6. kreds, inden han i 1873 blev kongevalgt medlem af landstinget, hvilken stilling han beholdt til sin død i Ryslinge 1894. Christian Rasmussen var blandt de venner af ryslingepræsten Johannes Clausen, som 1866 tegnede aktier til oprettelsen af Ryslinge Højskole, så denne kunne rykke ind i sin egen bygning året efter, og hans søn Lars Christiansen, som kom her til Vin-

I Vindinge Søgaards have.

dinge Søgaard i 1889, var blandt højskolens første elever i årene 1866–1868.

Lars Christiansen var således indpodet fra sin ungdom med såvel politisk som folkelige interesser. I 1871 købte han en gård i Stadager ved Ryslinge og året efter Ærenlund i samme sogn. Allerede medens han boede på Ærenlund, deltog han med levende interesse i det politiske liv, men først i 1895 blev han valgt til folketingsmand for Kertemindekredsen og stod i det politiske liv den kendte Lars Dinesen nær. Sin folketingskreds bevarede han til 1903, men ved siden af sit arbejde i folketinget var han også en kendt og god mand her på egnen. Nogle år var han formand for Andelssvineslagteriet i Nyborg og en tid formand for tiendeaflysningen her i Vindinge sogn, senere blev han formand for Ryslinge Højskoleforening og meget andet.

Han døde i 1923, men allerede fra 1914 havde han overladt gården til sønnen Christian Frederik Christiansen. Han døde 1942, og hans hustru Agnes Margrethe Rasmussen, der var fra Kværndrup sogn, beholdt Vindinge Søgaard, til hun døde 1965, da den ved skiftet efter hende overgik i vor værtinde, frk. Else Christiansens og broderen læge Lars Henning Christiansens eje.

Jørgen Petersen og hans slægt

Af arkivar *P. K. Hofmansen*.

JØRGEN PETERSEN var født i Store Grandløse ved Holbæk den 16. november 1885 som søn af gårdmand og amtsrådsmedlem Jørgen Pedersen og hustru Ane Cathrine Jensen, men allerede i marts 1888 flyttede familien til Gislinge, hvor faderen overtog Thorsgaard efter sin broder Christian Pedersen.

På fædrene side stammede Jørgen Petersens slægt fra Gørslev mellem Ringsted og Køge, hvor tipoldefaderen Peder Jensen (ca. 1727–1789) var fæstegårdmand og bondefoged under Giesegaards gods. I sit ægteskab med Ellen Hansdatter (ca. 1732–1804) havde Peder Jensen bl. a. sønnen Jens Pedersen (1773–1841), der overtog gården i Gørslev efter faderen. Han og hans hustru Lucie Christiansdatter (ca. 1772–1851) havde datteren Ane Jensdatter (1797–1878), der blev gift og bosiddende i Gørslev, medens sønnen Peder Jensen (1799–1875) i 1827 kom til Eriksholm ved Holbæk, hvor han 2 år senere som ladefoged på godset blev gift med Maren Nielsdatter (ca. 1805–1865). Hun var født i Hørby sogn på Tuse Næs, men hendes forældre var flyttet til Brevved i umiddelbar nærhed af Eriksholm. Dette gods' daværende ejer justitsråd H. C. Jacobsen gav det nygifte par lejekontrakt på et nyopført hus med 16 tdr. land jord på Munkholmen mellem Tempelkrogen og Bramsnæs Bugt, og her på dette idylliske sted fødtes Jørgen Petersens far Jørgen Pedersen den 16. marts 1831. Senere købte Peder Jensen en gård i Aagerup, hvor omtalte Christian Pedersen blev født 1834. Sidstnævnte giftede sig 3. december 1859 med gårdejer Jens Iversen og hustru Sidsel Jørgensdatters datter Karen Marie Jensen fra Thorsgaard i Gislinge, hvilken gård Christian Pedersen overtog efter svigerfaderens død 1885.

Imidlertid havde broderen Jørgen Pedersen 1868 giftet sig med gårdmand Christian Hansens enke Marie Sofie Jensdatter i Dragebjerggaard, Vig sogn. Denne gård solgte Jørgen Pedersen 1875 til landbrugskandidat H. Iversen af Vallekilde og flyttede til Holbæk, hvor Sofievej er opkaldt efter hans hustru, som døde 1876. Jørgen Pedersen giftede sig 2. gang med Ella Vilhelmine Flethner, en slagterdatter fra Svinninge, og købte gården i Store Grandløse, men også dette ægteskab varede kun kort, da hun døde 1884. Jørgen Pedersen var på den tid 53 år gammel, og året efter ægtede han den 20. maj 1885

i Frue kirke i København Ane Cathrine Jensen, der var født 29. marts 1857 som datter af gårdmand og kromand Jens Andreassen og hustru Sophie Dorthea Frost i Skjellingsted kro, Skamstrup sogn. Sophie Dorthea Frost, født i Kundby sogn 1828, hørte til den bornholmske slægt Frost, af hvilken faderen Hans Frost var kommet til Torbenfeld som hjulmand og siden havde købt gård i Kundby. Jens Andreassen var født i Torslunde, Kundby sogn, 1822 som søn af gårdmand Andreas Theilmann Frederiksen og hustru Ane Hansdatter, og han var avlskarl på Torbenfeld, da han i 1847 ægtede Sophie Dorthea Frost. Som kromand i Skjellingsted nød Jens Andreassen megen bevågenhed i form af store gaver m. m. fra kammerherre C. van Deurs på Torbenfeld, og slægtstraditionen vil vide, at kromanden i virkeligheden var illegitim søn af samme. En påfaldende lighed i forbindelse med mange fælles interesser, f. eks. hesteavl, gør ikke traditionen usandsynlig.

Som omtalt giftede kromand Jens Andreassens datter Ane Cathrine Jensen sig 1885 med enke- manden Jørgen Pedersen i Store Grandløse, der ved skøde af 16. september 1888 fra broderen Christian Pedersen for 37.509 kr. overtog Thorsgaard i Gislinge, hvor han døde 6. december 1898. Han var en højt begavet mand, der foruden at være medlem af Holbæk amtsråd i 25 år havde mange andre offentlige hverv. Dertil kom hans aktive deltagelse i provisorieårenes bevægede politik, og mænd som Christen Berg, Viggo Hørup og Jens Busk samt præsten Morten Pontoppidan i Hagedsted (1894–1898) og redaktør Kr. Nielsen fra »Holbæk Amts Dagblad« m. fl. kom ofte i hans hjem, hvor også amtmand C. S. A. Bille i Holbæk trods det politiske modsætningsforhold til Jørgen Pedersen var en kær og velset gæst. Mindet om disse fremragende mænds besøg hørte til Jørgen Petersens tidligste barndomserindringer, som han gang på gang vendte tilbage til.

Efter faderens død 1898 overtog moderen Ane Cathrine Jensen Thorsgaard, og et år efter sin konfirmation i foråret 1900 kom sønnen Jørgen Petersen til Hørby på Tuse Næs som tjenestedreng hos gårdejer P. Jørgensen. Her var han et år og tog derpå tjeneste hos gårdejer Lars P. Larsen i Kvanløse indtil 1. maj 1903. Det var navnlig i erindringen om disse tjenesteår, at Jørgen Petersen et halvt hundrede år efter sagde: »Jeg blev radikal, fordi jeg lærte livet at kende både fra

karlekammeret og stuebygningen«. Fra Kvanløse drog han til Højstrupgaard i Høve ved Dalmose, hvor han hos proprietær R. Dinesen, fader til den kendte Marie Dinesen i Rom, fandt idealet af et bondehjem. »Hvad jeg modtog der, satte sit Præg for Livet«, skrev han mange år senere. Efter 2 år på Højstrupgaard var han sommeren 1905 hjemme hos moderen på Thorsgaard, inden han den påfølgende vinter som elev opholdt sig på Brøderup højskole. Den næste sommer tjente han hos proprietær K. Nielsen i Særløse ved Lejre, men hans trang til kundskaber og dygtiggørelse bevirkede, at han vinteren 1906–1907 tog et kursus for vordende landbrugskandidater på Høng landbrugsskole, inden han rejste til Landbohøjskolen i København for at begynde det egentlige studium. Efter sin landbrugskandidateksamen 1910 var han en kort tid assistent i de samvirkende sjællandske husmandsforeninger og lærte her husmandsbevægelsen at kende, hvilket medførte, at han senere i 10 år, oftest under pseudonymet »Hegnssynsmanden«, var medarbejder ved bladet »Husmanden«. Vinteren 1910–1911 tilbragte han som fæstningsartillerist i København, og efter at have modtaget et legat på 300 kr. rejste han den 18. marts 1911 over Esbjerg-Harwich til England og opholdt sig her til november samme år. Først tjente han på gården Bilstone ved Ongar i Essex og arbejdede senere ved kartoffeloptagning i Eye i East Suffolk. Flere gange besøgte han London og overværede en gang et stort dyrskue i Norwich i Norfolk. Sammen med en god ven, Martin Due fra Skovby ved Aarhus, foregik hjemrejsen over Holland, Hamburg og Warnemünde, og kort før jul 1911 var han atter hjemme hos moderen på Thorsgaard.

I januar 1912 begyndte han at ombygge gården, som han den 4. maj samme år af moderen fik skøde på, men ombygningsarbejdet varede til 1917, inden gården kom til at stå i sin nuværende skikkelse. Endnu i 1912 var han med til den 3. oktober at stifte »Holbæk og Omegns radikale Ungdomsforening«, i hvis hovedbestyrelse han sad som medlem 1915–1918.

Den 21. februar 1914 giftede han sig i Tranebjerg kirke på Samsø med Mary Johansen, lærerinde i Svinninge og født i Tranebjerg 14. april 1890 som datter af skomager Peder Johansen og hustru Anna Pedersen. I samfulde 56 år fik Jørgen Petersen og Mary lov til at leve et godt og arbejdsomt samliv på Thorsgaard, hvor 5 børn, 2 sønner og 3 døtre, blev født, men i 1919 havde forældrene den store sorg at miste deres ældste søn Jørgen, som døde 5 år gammel.

Det varede ikke længe, før Jørgen Petersen efter overtagelsen af Thorsgaard i høj grad blev en anvendt og fremtrædende mand i det offentlige livs tjeneste. I tiden 1918–1924 var han således bestyrelsesmedlem i andelsmejeriet »Birke-

ly«, 1918–1928 formand for Gislinge sogns radikale venstreforening og fra 1928 sognerådsmedlem i en række perioder, indtil han på grund af alder nægtede genvalg. I 1930 blev han opstillet som folketingskandidat i Sorøkredsen, hvor han deltog i 2 valgkampe, inden han skiftede til Kalundborg-Samsøkredsen, i hvilken han kæmpede bravt under 1 ordinær folketingsvalgkamp, 1 folkeafstemningsvalgkamp samt 1 landstingsvalgkamp. Fra 1930 var han desuden sognevurderingsmand for Landkreditkassen og fra 1931 formand for Gislinge sogns garantforening. Hele sit liv interesserede han sig levende for journalistik, og i 1936 valgtes han til medlem i »A/S Holbæk Amts Venstreblad«s bestyrelse, i hvis forretningsudvalg han sad fra 1950. I 1937 blev han medlem i tilsynsrådet for Østifternes Landhypotekforening, hvilken post han efter en række genvalg besad til sin død, medens han 1952 nedlagde arbejdet som sognevurderingsmand for Landkreditkassen. Når dertil i årenes løb kom en mængde periodiske hverv som snefoged, brandfoged, hegnssynsmand, formand for Gislinge sogns sundhedskommission, dito boliganvisning, biblioteksudvalg, vejudvalg, sygekasseudvalg og aftenskole-nævn samt formand for 3-mandsudvalget vedrørende jordlovene, sogneformand for hagelskade-foreningen, vurderingsmand for Kundby-Gislinge sognes hesteforsikring, medlem i bestyrelsen for Holbæk amts planteavlforening, som han var med til at oprette, og i landboforeningens planteavlsvvalg m. m., forstår man, hvor foretagsom og optaget han hele sit liv har været. Trods disse mange arbejdsposter fandt han dog tid til at dyrke sine specielle arkæologiske og historiske interesser, som han havde næret fra sine allertidligste drengeår. Han var Nationalmuseets betroede mand ved arkæologiske undersøgelser på egnen, og fra 1920 til 1964 sad han som medlem af bestyrelsen for Holbæk og omegns museum, i hvilken han 1930–1964 beklædte posten som næstformand. I taknemlig erindring om hans mangeårige virke for museet blev han 3. december 1964 udnævnt til æresmedlem af museumsforeningen.

Indenfor »Dansk Slægtsgaardsforening« vil han dog altid mest blive mindet som dens første formand fra 1941 til 1947 samt for hans arbejde som redaktør af »Slægtsgaarden« 1943–1950. Det var ham og journalist Chr. Damm, som fra første færd udstak foreningens retningslinier og under mange forskellige vanskeligheder i løbet af de første svære år sammen med den øvrige bestyrelse fik slægtsgårdsbevægelsens arbejde lagt i faste rammer. Jørgen Petersen sagde ofte, at historiske studier havde skaffet ham nogle af de herligste stunder i hans lange og begivenhedsrige liv, og hans interesse for gammel bondekulturs værdi og gamle ting gav sig udslag på mangfoldige måder. Han har i Slægtsgaardsarkivet efterladt sig

en mængde værdifulde optegnelser om mennesker og tildragelser på og omkring Lammefjorden, og med nænsom hånd kunne han stryge hen over en flinteflække, fundet på fædrenes jord, ligesom den gamle standkiste fra Skjellingsted kro, der står i Thorsgaards entré, sammen med mange andre

ældre ting på gården altid blev omtalt som en kær arv fra henfarne slægter. Ingen, som ikke kendte Jørgen Petersen i fortrolig samtale i hans hjem, kendte ham ret. Han var ikke som de fleste, men bedre!

P. K. H.

Af en storgårds historie

– Af redaktør MORTEN KAMPHÖVENER, Åbenrå.

GAMLE GARDE kan fortælle om slægternes gang gennem tiderne, om tildragelser og begivenheder, en historie, som ofte rækker langt ud over sognets grænser. Den gård, der her skal berettes om, gør ingen undtagelse. Det er herredsfogedgården i Bedsted. Sådant blev den engang kaldt, men det er sikkert glemt som så meget andet.

Gården var i hvert fald gennem 400 år sognets største. Dens først kendte ejer var herredsfoged Jens Jepsen, der i Jordebogen er opført som ejer 1561. Fra ham er den gennem et århundrede gået i arv fra fader til søn, og de beklædte alle embedet som herredsfogder over Sønder Rangstrup Herred, indtil det fra den sidste i rækken, Bertram Bertramsen, der endnu 1669 sad på gården, gik over til storbonden Jens Hansen i Terp. Fra 1736 til 1907, gennem fem generationer ejedes gården derpå af slægten Ratenburg, idet den det nævnte år fra sognefoged Bertram Stock, formentlig en slægtning af den sidste herredsfoged på gården, sammen med sognefogedbestillingen gik over til Broder Ratenburg.

Gården var på 5½ otting, og blev ved en vurdering 1709 matrikuleret til 1½ plov. Stuehuset med stald var på 21 fag, desuden var der 25 fag lo og stald. Endvidere nævnes der, at udsæden var 16 tdr. rug, ltd. 6 sk. havre, 1 td. 2 sk. byg og 4 tdr. boghvede, og at besætningen var på 9 heste, 1 føl, 12 køer, 7 stude, 7 stk. ungkvæg, 25 får og 4 svin. Om stuehuset siges der, at det er opført »for nogle år siden«. Det står endnu med dets usædvanligt svære mure som våningshus for den stamparcel, der i dag ejes af gårdejer Iver Gubi.

En ond og voldsom tid

Men hvis disse mure – de er så tykke som en kirkemur – kunne tale, ville de kunne fortælle eksempler fra den onde og voldsomme tid, der herskede i landsdelen omkring skiftet mellem det 16. og 17. århundrede. Det var i for-

bindelse med religiøse brydninger og modsætninger, og det lader til at have været en provo-tid, som overgår alt, hvad man siden har kendt til i den retning. Det gik voldsomt til, selv ved familiefester, og der berettes om, at selv præster optrådte som voldsmand.

Her skal nævnes et par begivenheder, som særlig har forbindelse med gården i Bedsted. Af herredsfoged Jens Jepsens tre sønner blev den ene, Nis Jensen, den 23. april 1593 dræbt i sin faders gård. Under hvilke omstændigheder, det er sket, berettes der intet om, men den 28. august 1597 nedskriver hans broder, pastor Johannes Prætorius følgende i Højst kirkebog:

»*Pridie decollationes Johannis is min Schwager Marquard Hansen tho Heldewathmöhl jämmerlich, leider, in Kloftoftt op en Kinddöpe erstothen von einem leichtsindigen jungen Laues Jürgensen genandt. Gott verlehe ehm und uns allen en fröhlicher uperstandung.*«

Marquard Hansen havde sikkert ikke det bedste rygte på sig, og langt mindre vel hans svoger, den tredje af Jens Jepsens sønner, Bertram Jensen, der havde fulgt sin fader i herredsfogedembedet. Han var amtmanden, Frederik von Ahlefeldts håndgangne mand, og når de begge fik ord for at være berygtede, må det vel tages i betragtning, hvorfra rygterne kom i en tid, der var fyldt med intriger. De har sikkert begge været ude om at berige sig, og de var hårde i deres embedsførelse.

Når amtmanden mistede sit embede 1605, og Bertram Jensen 1610 mistede sin bestalling som herredsfoged, har den gottorpske minister Johann von Wowern, der under amtmandens suspension fungerede som amtmand i Åbenrå, efter alt at dømme haft en finger med i spillet. Han virkede ivrigt for indførelsen af den calvinistiske lære, og det skabte uro blandt amtets præster. Men mærkeligt nok lader det til, at denne af de ortodokse præster betragtede vranglære også havde vakt interesse i kredse af befolkningen. Mølleren på Hel-

levad Mølle, Jens Iversen, der var gift med en datter af herredsfoged Jens Jebsen i Bedsted, var således af sin sognepræst, Niels Helvad, oplyser H. V. Gregersen, blevet beskyldt for at have calvinistiske interesser, et moment, som måske fik en vis betydning i en dramatisk affære under den herskende uro.

Da borgmesteren i Åbenrå blev myrdet

Det drejer sig om mordet på Åbenrås borgforældre, den fhv. amtsskriver Wolf Kalundt og hustru, en datter af biskop v. Eitzen, beskyldtes for at have anstiftet. De tilstod under tortskyltdes for at have anstiftet. De tilstod under tortur og blev henrettet, og samme skæbne led også den berygtede præst i Hellevad, Jørgen Lund, der skulle have været ophavsmand til det oprør og blodige slagsmål i Åbenrå den 19. maj, under hvilket borgmesteren blev dræbt af teglmesteren på Klingbjerg, Jørgen Skytte. Der lå sikkert både religiøse, politiske og personlige motiver bag denne uhyggelige sag, og det kan ikke lades ude af betragtning, at borgmester Esmarck som sekretær for amtsskriveren sammen med den afskedigede amtmand og dermed også sammen med Bertram Jensen havde behandlet amtets bønder med stor hensynsløshed.

Bertram Jensen blev blandet i sagen og beskyldt for at have udbetalt en pengesum til Jørgen Skytte, ligesom det også blev betragtet som et indicium, at han skulle have forstrakt Wolf Kalundt med et lån på 1.000 daler. Det ser lidt mærkeligt ud, at han blev idømt det samme beløb i bøde for sin meddelagtighed. Det blev dog senere nedsat til 500 daler. I det hele taget er der grund til, som landsarkivar Peter Kr. Iversen antyder i Åbenrå bys historie, at formode, at Kalundt og hustru er blevet genstand for et justitsmord. Men hvad ondt der end kan siges om Bertram Jensen, ser det ud til, at også han var sagesløs i mordet på Claus Esmarck.

Året efter afgik han nedbrudt og syg ved døden. Måske har hans broder, pastor Johannes Prætorius villet retfærdiggøre ham med den indføjelser, han i den anledning foretog i Højst kirkebog om, at hans »salig broder Bertram« efter 11 ugers sygdom var »in Gott verscheden« og den 26. maj begravet »in unser helige Versammlung«. Han tilføjede: »Gud opvække os alle i Glæde på den yderste Dag.«

Andre slægter

Slægtsforbindelsen kom til at pege i en helt anden retning, da Bertram Jensens søster 1635 anden retning, da Bertram Jensens søster 1635 blev gift med pastor Enevold Lauridsen i Bylderup, hvis søn var den senere sognepræst i Højst, Niels Ewald, der 1694 blev gift med sin kusine

Mette Magdalene Prætorium, en datter af hans morbroder og forgænger i embedet, Johannes Prætoris III. Deres søn var vajsenuhusræsten i København, Enevold Ewald, vor store, danske digter Johannes Ewalds fader. Slægtstrådene fra Herredsfogedgården er således gået både ad religiøse og litteraturhistoriske veje. Vi er nu nået frem til en mere rolig periode med pietismens sværmeriske inderlighed.

Om de fem Ratenburgere, som efter hinanden var ejere af Herredsfogedgården, er ikke stort at fortælle. De var alle sognefogder og bar skiftevis egennavnene Broder og Nicolai. Det kunne tyde på, at den første Broder Ratenburg har tilhørt den pietistisk påvirkede kreds, som sluttede op om den daværende præst i Bedsted, Nicolai Brorson, salmedigterens broder, og at Nicolai Ratenburg er blevet opnævnt efter den meget afholdte sognepræst. Hans søn blev for øvrigt præst i Hjerpsted og senere i Hjorkær, ligesom flere af slægten Ratenburg har beklædt præsteembeder i Norslisvig. Efterhånden blev slægten hjemmetyskere, alt eftersom denne tyskhed blev et begreb.

Det kan stå i forbindelse med, at Herredsfogedgården 1909, da den prøjsiske regering som et led i den da påbegyndte kamp om jorden, til dette formål blev købt af staten og dermed blev en af de domænegårde, som oprettedes rundt omkring i Nordslesvig. På samme tid købte den prøjsiske regering to andre store gårde, Mathias Dalls gård i Seggelund, Haderslev Amt, på 105,9 ha og Hans Hansens gård i Nørre Villum, Brede Sogn, på 108 ha. Herredsfogedgårdens historie som slægtsgård var forbi.

Da gården blev domæne

Den sidste Ratenburg, Broder Nicolai, solgte 1908 gården for 75.000 mark til sin nevø, Andreas Hansen, der to år senere solgte den til staten for 104.000 mark kontant. Dens tilliggende på 144 ha blev derefter sammenlagt med jorderne med bygninger fra gården Sivkro på 90 ha. Den ny domænegård var derefter 234 ha stor, når undtages den rentegård, der blev oprettet af arealet. Den måtte dog opgives, og i den første verdenskrig blev bygningerne benyttet som bolig for polske flygtninge. 1920 blev de nedbrudt.

Skønt gården i Bedsted var den største af de to sammenlagte gårde, fik de i deres egenskab af prøjsisk domæne navnet Sivkro, og det uden hensyn til, at dette navn må være af en senere oprindelse. På Meyers kort af 1641 findes det ikke ej heller i jordebøgerne. Det ses, at Laust Christensen i Sivkro 1704 har forlangt en ham tilkommende andel, men ikke af hvad, og siden har gården haft flere forskellige ejere. 1733 drev den værtshusvirksomhed og var holdeplads for post-

vognen, et forhold, som blev bibeholdt gennem mange år, idet den 1956 nævnes som brevsamlingssted.

To junkere på gården

Domænegårdens historie er et kapitel for sig. Fra 1896 og indtil op mod 1914 var der i for-tyskningens tjeneste blevet oprettet 36 statsdomæner ved opkøb af større gårde, af hvilke kun de 14 havde været i dansk eje. Men hverken de eller deres forpagtere, der ofte optrådte som herremænd, passede ind i landskabet. Den første for-

pagter på Sivkro hed Balters og huskes endnu som utiltalende junkertype. Ved sin tiltrædelse skal han have sagt, at han nok skulle lære nordslesvigerne, hvordan de skulle drive landbrug, og så endte det med, at han måtte give op på grund af uduelighed. Bedre gik det ikke for hans efterfølger, Schmittmann, om hvis brutalitet over for sine folk der endnu går frasagn, medens den sidste, Hahne, kunne fortsætte under det danske styre indtil 1928, da det samlede areal blev udstykket, bl. a. til 12 selvstændige husmandsbrug. Hovedparten, der er på 84 ha, har haft forskellige ejere og ejes siden 1949 af Carl Petersen.

I den høstlige regn

Af redaktør IB PAULSEN

DET REGNER stille og langeligt. Det begyndte J. P. Jacobsen'sk tidligt i morges, om end ikke som stænk på hvidgrå jord som i »Mogens«, men som det mørke punktum for nogle dages tørvejr afkastet på Larsens tag. Straks derpå blev en prik på ruden til en streg, og regnen var i gang. Der satte sig dråber på kaprifoliens læber og støvdragere, og snart stod væden den skønne ud af svælget. En overgang regnede det med skomagerdrengene, i fire-fem minutter begyndte endog glaskænguruerne at danse, så stilnede det hen igen til rolig dagregn. Regnvejr i høsten er til ærgrelse for mange, men har dog sin skønhed.

»Skomagerdrengeregn« er en gammel talemåde for øsregn, »Glaskængururegn« er et navn, en af mine piger fandt på for mange år siden en dag, da bunden gik ud af et tordenvejr, så himlen nogle minutter efter stod kloakkerne ud af halsene og gjorde gaden til en flod. – Se far, nu danser glaskænguruerne, og det gjorde de virkelig. De sprang og hoppede lavt og højt over asfalten som små gennemsigtige kænguruer, der morede sig dejligt. Baggrunden for vendingen, at det regner med skomagerdrengene kom C. Nyrop ind på i en artikel i 1901 for såvidt som han gjorde gældende, jævnfør »Bevingede ord«, at det var en gammel skomagerskik at holde fri om mandagen. Så gik mestrene ud for at more sig og skomagerdrengene fulgte efter og lavede så megen ballade, at det generede det mere dæmpede borgerskab. Ikke mindst i plaskregn over København, når gaderne svømmede over og stræder blev til rivende bække, var skomagerdrengene på krigsstien og plottede afskrækkende rundt i den indre by bl.a. på rendestensbrætterne.

Dråberne spejler lyset.

TIRSDAG den 14. august 1952 regnede det med skomagerdrengene oppe på Hindsholmen. Jeg sad også dengang i tørvejr i bilen og kikkede på regn-

vejr og lod velværet af lyd mod biltaget sive ind i kroppen. Også den formiddag duftede kaprifolierne i væden, og der stod dyngvåde kornhobe på marken. I år er man kun lige kommet i gang med høsten.

Det faldt mig ved den lejlighed ind, at noget af det kønneste, der nogen sinde er skrevet om kaprifolien på dansk, har jeg fundet hos Valdemar Rørdam, der kalder hver af denne dejlige væksts blomsterstande for en lysekrone af finere form end nogen malmkrone i en middelalderlig kirke, rigere ved sin usymmetriske harmoni. Her er det selve kronens levende blomstermalm, der udstråler lys. Mod den mørke bund spiller den gule glød i alle farver fra det blegeste rav til den rødeste himmel, isprængt gnister af både grøn ild og blå. . . Der kan ikke lappes på dette. Det er fantastisk godt sagt.

Der har dannet sig store søer langs med vejene. Nu og da braser en bil igennem det og slænger et fog af dråber fra sig i kaskader over grøftekanterne. Ikke mindst den er køn på en dag, som denne, når det høstlige lys i det tunge vejr gør byggen rød og hveden umbra-grå, og rugen står som en grumset ting midt imellem. Syren på grøftekanterne har mistet sin friske grønne lød og står og ruster. Den er en virkelig europæer. Hjemvendte fra Spanien bragte mig en flot dusk syre i høstens farver for 14 dage siden. Nu står de og ser kønne ud i en dejlig Kongstrand-krukke, plukket som de blev i gloende hede et sted i det nordspanske højland.

Hvor brisen slår ind i de regntunge træer, slippes styrt af væde løs og danner store bobler i vejpytterne. Nogle eksploderer straks, andre forliser mod pyttebredden.

Et lille »blup« og boblen er borte. I regnvejr, som dette kan man sidde stille i sin bil eller ude og blive drivende våd og slappe af ved regnlyden og lade tankerne gå på rejse. Både himmerig og helvede rykker mennesket nær i den situation. Helvede har vi altid i os. Det er let at påkalde. Himmerige er nok mere sparsomt repræsenteret, men til himlen kan enhver trods alt række ved at stikke sin finger i pytten. Den er kun en halv pegefinger borte i pyttens spejling af den tunge grå luft eller opklaringsminutternes spættede grå og blå. Kvæget står med dyngvådt skind langs med hegnene. Jo ældre vejr af den slags bliver, desto kønnere tegner sig også farverne i den gule rejnfan og i de solforknytte blåklokker. Den værkbrudne pil ved Munkebo er borte nu. I mange år stod den i et hegn, som nu er udjævnet, som symbolet på artens trods i forfaldet, knoklet, brækket af en storm, men lige fuldt hvert forår med friske skud fra sin krone.

REJNFAN i uvejr er et malerisk syn, og hindsolmeren, maleren Helge Christensen, lod sig da

Bambus og fuglebad.

også inspirere af det i sommer. Han er god at falde ind hos en dag, når rummet siler, for han kan også lide regnvejr med temperament. I det billede tegner rejnfanens gule og visne skærme sig som kupler mod et bortdragende uvejr. Ikke naturalistisk gjort, men malerisk enkelt og stort i virkningen og mættet med fornemmelse for det danske vejrs egenart i temperament og kolorit. Han er en mærkelig maler, denne Christensen, ved vejen til Fynshoved.

I hans have duver tung af væde bl.a. de lange grønne klinger af en køn bambusart, ægte håndstjålet fra en veninde. Det er derfor den gror så frodigt. Store dråber rammer også havens gamle

stentrug og danner ring ved ring, som hastigt igen fortaber sig. Regnen pisker også mod olie-billedet af en solsort og en mågekomposition, anbragt på husmuren. Det ene har hængt der i syv års somre og vintre, solsorten kun et par, men også den synes at befinde sig godt i dette barske kunstgalleri. Den store norske maler Edvard Munch betjente sig af den samme metode på Ekely. Han syntes, at hans billeder blev kønnere, når klimaet også havde bearbejdet dem: – Det er rigtigt, at farven bliver lutret af vejret, siger Helge Christensen, men det undrer også mig, at mågebilledet har kunnet klare så mange år uden skrammer efterladt af skrappe byger og barske vintre. Den sidste var jo hamber. En dag stod der en dame ved min dør. Hun ville sælge et hefte, men sagde smilende, at først havde hun gået en runde i haven. Hun havde ellers ikke hidtil været i stand til at værdsætte »moderne kunst«, men de to pingviner derhenne kan jeg nu vældig godt lide«. Så pegede hun på mine hættemåger, og nu går jeg og spekulerer på, om det var et kunstnerisk kompliment eller afsløring af analfabetik i ornitologien, den søde dame lagde røst til. Noget helt andet er, at med et par penselstrøg kunne der såmænd nok komme et par nette pingviner ud af billedet. Måske burde man prøve. Lidt pingvinopræt var måske slet ikke ilde...

Jesper var med på den tur. Han er nu en lille fræk laban på seks år og har mistet to fortænder. Han hørte meget interesseret på vor hættemågepingvindialog og gik på jagt efter en kløftet gren til en slangebøsse: – Hvad skal du bruge den til?, spurgte maleren. – Sky'e dine dumme måger, faldt svaret prompte. Du ka'tte male måger, så dæmer ka hitte u' a' det, og du har ikke gi'et mig en is endnu, og morfar er dum og siger, han har ingen penge.

Han fik en ispind, og mågerne overlevede. Men

Dråberinge i et gammelt stentrug.

Solsortbillede i malerens have.

for fremtiden anmoder jeg det kære barn om at sætte skyderen fra sig i våbenhuset bag i bilen, før vi går fra borde og ind i havegalleriet.

Det regner...

En feriehistorie

Mange byfolk holder af at feriere på en bondegård. Således også en københavnsk politibetjentfamilie, der havde indlogeret sig på en sydfynsk bondegård.

Rasmus, som var daglejer på gården, ankom hver morgen i en gammel Ford, model 1931. Der var vist ikke den mangel, bilen ikke havde. Politibetjentens frue, der nøje havde fulgt Rasmus' kørsel og den gamle afrakkede, udslidte bil, siger så til gårdejeren:

– Det er da brandulovligt at køre med den gamle, defekte vogn...

– Det har je skam å sau' te' Rasmus, sagde gårdejeren, men han seer, at de æ de ett, få han har inn kørekort.

– Jamen så må han da slet ikke køre!

– Jov, sa Rasmus te mej, de gø aller en bitt, få han kør kun på kulørt benzin...

Københavnnerfruen rystede på hovedet og forsvandt.

Agerdyrkningslære II

Kulturplanter. Ny udgave

PÅ INITIATIV af forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund, besluttede en kreds af landbrugslærere i 1931 at udgive et lærebogssæt til brug i planteavlslagsfagene på landbrugsskolerne.

De tre bind, som blev resultatet, fik stor udbredelse, og nye udgaver afløste hinanden med korte mellemrum, indtil der i 1965 skete en omredigering og en koncentration af stoffet på to bind: Agerdyrkningslære I og II.

Sidste efterår udkom en ny udgave af bind II (Kulturplanter). Forfatterne er, som tidligere for en stor del hentet blandt aktive planteavlslærere ved landbrugsskolerne, men vigtige afsnit er lagt i hænderne på kyndige fagfolk udefra, der dog næsten alle på et eller andet tidspunkt har haft forbindelse med undervisningsarbejde.

Af nye navne i forfatterkredsen kan således nævnes forstander *H. Land-Jensen*, Ødum, der med sin store erfaring og evne for præcise formuleringer har givet det vigtige emne: »Konservering af grønafgrøder« en fortrinlig og aktuel behandling.

Frøavlens er solidt og kyndigt varetaget af konsulent *K. Egede*, Ringsted, i et afsnit, der ikke alene rummer den nødvendige elementære basisviden, men som tillige røber den erfarne rådgivers fortrolighed med de mangfoldige specialproblemer på dette område.

Kartoffeldyrkning, der også er ved at være et speciale indenfor dansk landbrug, er behandlet af konsulent *N. Møller Eriksen*, Skanderborg, der gennemgår denne særprægede afgrødes mangede dyrkningsproblemer og afsætningsmuligheder. Nye kartoffelprodukter som Chips omtales.

Ny i forfatterkredsen er ligeledes forstander *M. Blangstrup Jørgensen*, Spangsbjerg, som har beriget lærebogen med et fortrinligt afsnit om de vigtigste grønsagskulturer, der efterhånden har vundet indpas i landbruget.

Bogen er som de foregående udgaver trykt hos Andelsbogtrykkeriet i Odense, og den ekspederes fra Det kgl. danske Landhusholdningsselskabets Forlag, Rolighedsvej 26, 1958 København V. Den vil foruden som lærebog kunne have interesse for praktiske landmænd, hos hvem den evt. kan finde plads på boghylden ved siden af en veltjent forgænger med 10 eller 20 år på bagen.

En meget nyttig planteavlsbog (324 sider – pris 42.75 incl. moms).

BILLEDET AF MOR

Pastor *Gunnar Engberg* har fortalt dette smukke træk: Det var på skoleskibet »Georg Stage«. Man befandt sig midt i Kattegat, og vejret var ikke det allerbedste. En af eleverne stod på dækket med sin frakke over armen, og pludselig tog et vindstød fat i frakken og hev den overbord. Inden nogen vidste af det, var drengen gået på hovedet bagefter.

I en fart var hele apparatet sat i gang: Redningsbåde hejstes ud, og snart var drengen halet indenbords – med samt frakken, som han holdt i næven.

Synderen blev straks efter ført til kommandøren. Man må ikke sådan springe på hovedet i Kattegat, og det skulle eleven nu lære.

Skibschefen holdt en formaningsstale til ham, og imens stod drengen med indslagne øjne, lidt mut og tog imod skyllen. Til sidst spurgte kommandøren:

– Hvorfor gjorde du det?

Drengen stak hånden i frakkens inderlomme og rakte et fotografi frem mod kommandøren med ordene:

– For det!

– Og hvad er det? spurgte kommandøren.

– Min mor! lød svaret.

Da gik kommandøren et skridt frem og omfavnede drengen.

Tilbage til slægten

Gårdejer *Jens Østergaard*, »Bollerup Østergaard«, Rindum, har efter jordsammenlægning solgt sin naboejendom »Bollerupgaard« til viceskoleinspektør *Niels Villemoes*, Kastrup.

Forrige år købte Jens Østergaard Bollerupgaard med et jordtilliggende på ca. 60 td. ld. Den var slægtsgård indtil for 7 år siden, da Cenius Pedersen, Rindum, solgte den. I mellemtiden har gården skiftet ejer et par gange, før Jens Østergaard købte den.

Med forventet godkendelse af de to gårdes jordsammenlægning har Jens Østergaard ved betinget skøde afhændet Bollerupgaards bygninger og 1 td. ld.

Cenius Pedersen og hustru var tredje slægts-generation på gården. Datteren, fru Birgit Villemoes (fra Bollerup), bliver fjerde generation. Hendes bedstefar, Iver Bollerup, ejede gården, og hendes oldefar, Carl Bollerup, købte ejendommen og byggede gården i 1857.

Det er det nye ejerpars hensigt at bevare det gamle hjem i dets oprindelige stil – så vidt det er muligt – og at lave plads til to lejligheder.

Medlemskontingentet

Enkelte medlemmer, som endnu ikke har betalt kontingent for 1970, vil i september få tilsendt et giroindbetalingskort som bedes benyttet ved modtagelsen.

Slægtsgårdsforeningens mærkat

som er trykt i fire farver, kan endnu købes for 7 kr. pr. bundt á 100 stk. – Henvendelse til

Foreningens kontor, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø

Se opmærksomt på dette billede:

Dette stof kaldes penge

- skulle De komme i besiddelse af noget sådant, bedes De henvende Dem i

HANDELSBANKEN
- også ungdommens bank

Fotokopiering!

Manuskripter, originaldokumenter, attester, matrikelkort etc. fotokopieres.

Størrelse 21 × 30 cm: 1,50 kr. pr. kopi.

Størrelse 22 × 36 cm: 1,75 kr. pr. kopi.

Rabat ved større bestillinger!

Slægtsgårdsarkivet.

Birketinget 6A III. Tlf. (01) 58 76 02

2300 København S.

ANDELS BANKEN

250 afdelinger over hele landet

Hovedkontor: Axelborg, København V

DE KAN REGNE MED ANDELSBANKEN

LANDHYPOTEKFORENINGEN FOR DANMARK

yder lån mod pant i grund-, industri-, gartneri- og landbrugsejendomme overalt i Danmark. I hovedstadsområdet og købstæderne dog kun mod pant i gartneri- og landbrugsejendomme.

Foreningen yder lån af følgende åbne serier:

Serie	Rentefod	Afdragstid	Halvårlig ydelse
1.	7 ^o / _o	10 år	7,20 ^o / _o
2.	6 ^o / _o	20 år	4,50 ^o / _o
2.	7 ^o / _o	20 år	4,80 ^o / _o
3.	5 ^o / _o	30 år	3,40 ^o / _o
3.	6 ^o / _o	30 år	3,75 ^o / _o
3.	7 ^o / _o	30 år	4,15 ^o / _o
5.	5 ^o / _o	50 år	2,90 ^o / _o

Finansieringsproblemer

ved byggeri, generationsskifte, ejendomskøb, sammenlægning af ejendomme og anskaffelse af inventar løses ved optagelse af et hypotekforeningslån.

Blandt fordelene

ved at optage et hypotekforeningslån kan nævnes:

Af lånet betales en fast og uforanderlig halvårlig ydelse gennem hele afdragsperioden.

Normalt opsiges lånet ikke fra foreningens side.

Låntageren kan efter de i statutterne indeholdte regler indfri sit lån til en kurs, der aldrig overstiger 100.

Andel i reservefonden efter de i statutterne indeholdte bestemmelser.

Nærmere oplysninger om foreningens udlånsvirksomhed fås ved henvendelse til advokater, pengeinstitutter, repræsentanter, vurderingsmænd eller foreningens kontor.

Foreningen har repræsentanter og vurderingsmænd overalt i landet.

Foreningens brochure tilstilles på forlangende.

Et hypotekforeningslån

– optaget i låntagernes egen forening –
er det sekundære lån

ANDELSBOGTRYKKERIET
i Odense

55 afdelinger er parat
til at hjælpe Dem

Den store sparekasse giver de store fordele

Det er derfor nærliggende at gå i

SPAREKASSEN FYN

Den almindelige Brandforsikring
for Landbygninger, oprettet ved kongelig Anordning
af 1792

HOVEDKONTOR: STORMGADE 10 . KØBENHAVN K. (01) 12 11 00

FYENS STIFTS KREDITFORENING
ODENSE

Mageløs 2 – Telefon (09) 11 77 77

Uopsigelige lån i alle arter af faste ejendomme i Fyens Stift.

Cirkulerende kasseobligationer ca. 2 milliarder kr.
Umyndiges og offentlige midler kan anbringes i foreningens kasseobligationer. Obligationer
indskrives og opbevares vederlagsfrit (dog mindst 10.000 kr.).

Notering på navn er ikke nødvendig.